

Asiantuntijalausunto
27.1.2023

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi

Lausunto

2. Strategian lähtökohdat

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Teknologiateollisuuden strategiaan on kirjattu visio, jonka mukaan vuoteen 2030 mennessä ihmisen toiminta on tasapainottumassa maapallon kantokyvyn kanssa. Uskomme, että kestäväällä tavalla taloudellista, ekologista ja yhteiskunnallista arvoa luovat yritykset menestyvät. Luonnon monimuotoisuus on elinehto niin yritystoiminnalle, hyvinvoinnille kuin koko ihmiskunnalle.

Teknologiateollisuus kantaa huolta siitä, että luonnon monimuotoisuus heikkenee edelleen. Yhteiskuntamme ja talousjärjestelmämme ovat hyvin alttiita luontokadon vaikutuksille ja viimeistään nyt on syytä ryhtyä tehokkaisiin ja toteutettavissa oleviin toimiin, jotta luontokato voitaisiin pysäyttää ja luonnon monimuotoisuus saataisiin elpymään.

Teknologiateollisuus pitää valitettavana, että edellisen strategiakauden vaikuttavuus on ollut melko vaatimatonta. Pidämme tärkeänä, että seuraava strategia on sekä tehokkaampi että aidosti toimivampi. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan nykyistä kannustavampaa keinovalikkoa.

Teknologiateollisuus edistää ja tukee toimialansa yritysten toimia biodiversiteetin turvaamiseksi, tavoitteiden asettamiseksi sekä biodiversiteetin hallinnan viemiseksi osaksi yritysstrategiaa. Kannustamme yrityksiä vapaaehtoisein, vaikuttaviin toimiin. Katsomme, että vaikuttavimpia tuloksia saadaan aikaan, kun yrityksellä on selvillä oman yritystoimintansa vaikutukset biodiversiteettiin, minkä jälkeen yrityksen on mahdollista valita vaikuttavuudeltaan parhaimmat keinot luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edelleen sen kasvattamiseksi. Tässä vapaaehtoisuudella on merkittävä asema.

3.1 ja 3.2 Päätaavoite ja tarkemmat tavoitteet

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa sekä saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet. Muita keskeisiä tavoitteita hallitusohjelmassa luonnon monimuotoisuuden kannalta ovat muun muassa hiilineutralisuuden saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä ja kiertotalouden merkittävä edistäminen.

Teknologiateollisuus on sitoutunut Pariisin ilmastopimuksen tavoitteeseen ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi 1,5 asteeseen. Olemme lisäksi ensimmäisenä Suomessa vahvistaneet koko toimialalle oman kiertotalousohjelman, joka osaltaan edistää Suomen siirtymää kohti hiilineutraalia kiertotaloutta. Tavoitteidemme ytimessä on resurssien käytön ja taloudellisen lisäarvon tuottamisen irtikytkentä ja toimialan kädenjäljen vahvistaminen. Onnistunut siirtymä edellyttää muutoksia toimintaympäristössä, toimialatasolla sekä yksittäisissä yrityksissä. Muutos on mutkikas mutta välttämätön.

Teknologiateollisuudelle vastuullisuus on liiketoiminnan perusta ja sen tulee ulottua läpi koko arvoketjun. Yrityksemme tunnistavat ja niiden tulee tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen sekä ympäristöön laajemmin.

Teknologiateollisuus pitää hyvänä strategialuonnoksen päätavoitetta, jonka mukaan vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy.

Tiedostamme, että jokaisella alamme yrityksellä on suoria tai välillisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Tiedostamme myös vastuumme ja haluamme osaltamme toimia siten, että vältämme uhkaavan luontokadon. Olemme jo aiemmin sitoutuneet tukemaan EU:n biodiversiteettistrategian tavoitetta, jonka mukaan luonnon monimuotoisuus on lähtenyt toipumaan vuoteen 2030 mennessä. Koko toimialalle on vahvistettu biodiversiteettiohjelma, jonka ohjeiden, verkostojen ja käytäntöjen avulla alan yritykset pystyvät edistämään omia biodiversiteettitavoitteitaan.

Tavoittelemme globaalin biodiversiteetin merkittävää kohentumista vuoteen 2050 mennessä.

Avainroolissa ovat toimialamme yritykset, jotka voivat auttaa myös muita sektoreita kuten kaupungeja ja kuntia lisäämään luonnon monimuotoisuutta.

Teknologiateollisuuden tavoitteena on paitsi turvata, myös lisätä luonnon monimuotoisuutta. Niinpä voimme katsoa strategialuonnoksen tavoitteen luontoposiitivisesta Suomesta olevan linjassa omien tavoitteidemme kanssa.

Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että tavoite luontokadon pysäyttämisestä Suomessa ennen vuotta 2030 on yhdenmukainen EU:n biodiversiteettitavoitteen sekä YK:n biodiversiteettisopimuksen kanssa.

Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan tavoitteet ovat kaikkiaan pääosin hyviä ja kannatettavia.

3.3.3 Elinympäristöjen laadun parantaminen

Strategialuonnoksen tavoitteena on, että elinympäristöjä tulee käsitellä siten, että niiden lajistolle tärkeät rakennepiirteet vahvistuvat. Teknologiateollisuus yhtyy näkemykseen siitä, että rakennetussa ympäristössä on monipuolisesti mahdollisuuksia lisätä luonnon monimuotoisuutta. Erityisesti suunnittelu- ja konsultointialan yritykset voivat olla merkittävässä roolissa auttamassa asiakkaitaan huomioimaan ja ratkaisemaan biodiversiteetin hallintaan liittyviä haasteita ja tarpeita. Rakennetuissa ympäristöissä on

lisäksi merkittäviä mahdollisuuksia mm. ekosysteemien toiminnan parantamiseen ja hyödyntämiseen.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

Teknologiateollisuus jakaa strategialuonnoksessa esiin nostetun erittäin tärkeän huomion siitä, että hiilineutraali kiertotalous on keino vähentää luonnonvarojen käytöstä johtuvia paineita ollen näin merkittävä tekijä luontokadon pysäyttämisessä.

Kaikki neitseellisten raaka-aineiden kysyntää vähentävät toimenpiteet edistävät luonnon monimuotoisuutta joko Suomessa tai rajojemme ulkopuolella. Kiertotaloutta mahdollistavilla ratkaisuilla, kiertotalous-suunnittelulla sekä muun muassa kierrätyksen edistämällä voidaan hillitä luontokatoa. Teknologiateollisuuden yrityksillä on merkittävä potentiaali edistää luonnon monimuotoisuutta globaalisti vähähiilisillä kiertotalousratkaisuilla. Esimerkiksi kierrätysteknologiat edistävät materiaalien kiertoa ja vähentävät tarvetta ympäristölle haitallisille jätteiden poltolle ja kaatopaikoille. Samoin esimerkiksi kiertotaloussuunnittelulla voidaan vaikuttaa tuotteiden materiaalivalintoihin, käyttöikäen, korjattavuuteen ja kierrätettävyyteen, mikä vähentää neitseellisten metallien ja muiden tuotannossa käytettävien raaka-aineiden kuten muovin kysyntää ja vähentää biodiversiteettiin kohdistuvia paineita.

Teknologiateollisuus on mukana kansallisessa kiertotalouden skenaario- ja sitoumustyössä ja olemme esittäneet, että kiertotalous tulisi nostaa merkittävään rooliin seuraavan hallituksen hallitusohjelmaan. Toimialamme yritykset ovat valmiita vauhdittamaan kiertotaloussiirtymää.

Strategialuonnoksessa esitetään, että jaettua vastuuta luonnon monimuotoisuudesta voidaan toteuttaa kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian toimeenpanossa esimerkiksi kannustamalla laajaa toimijajoukkoa – yrityksiä, järjestöjä ja muita elinkeinoelämän toimijoita, kansalaisyhteiskunnan ja julkisen hallinnon organisaatioita – antamaan vapaaehtoisia sitoumuksia organisaatioiden monimuotoisuustavoitteiksi. Teknologiateollisuus pitää tätä ehdotusta varteenotettavana. Esimerkiksi parhaillaan käynnissä olevassa kiertotalouden vapaaehtoisessa sitoumustyössä, jossa Teknologiateollisuus on mukana, on tavoitteena tunnistaa kunkin mukaanlähtijän toiminnan kannalta vaikuttavimpia kiertotaloustoimia ja muodostaa niihin pohjautuvia vapaaehtoisia sitoumuksia.

Kuten strategialuonnoksessakin todetaan, on perinteisesti monimuotoisuuspolitiikalla pyritty ratkomaan yksittäisiä ongelmia erityisesti niihin suunnitelluilla keinoilla, kuten suojelulla ja ennallistamisella. Teknologiateollisuus haluaa muistuttaa, että esimerkiksi julkiset hankinnat ovat suuruusluokaltaan hyvin merkittäviä ja niiden uudelleenohjauksella voitaisiin vähentää luontoon ja sen monimuotoisuuteen kohdistuvaa painetta.

Teknologiateollisuus jakaa strategialuonnoksessakin esiin nostetun huomion siitä, että kattava ja laajasti hyödynnettävissä oleva seurantatieto luonnon tilasta ja sen pitkäaikaisesta kehityksestä on edellytys sille, että voidaan suunnitella ja toteuttaa vaikuttavia, luonnon monimuotoisuutta kohentavia toimia. Panostuksia tarvitaan edelleen myös erityisesti mittaamisen kehittämiseen.

3.7 Suomi maailmalla

Teknologiateollisuus haluaa muistuttaa, että suomalaiset yritykset voivat myös vahvistaa luonon monimuotoisuutta. Yritysten tuottamien teknologioiden, tuotteiden ja palveluiden globaali kädenjälki biodiversiteetin turvaamisessa ja lisäämisessä voi olla samaan tapaan merkittävä kuin ilmastonmuutoksen hillinnässä.

Muita huomioita luonnoksesta

Strategian toimeenpanon ja vaikuttavuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että siinä käytetyt termit ja indikaattorit ovat huolellisesti määritellyt ja yksiselitteiset. Toivomme kiinnitettävän huomiota rajaukseltaan epäselviin tai hyvin laajoihin viittauksiin, kuten "herkät alueet" tai "vaarallisimmat aineet". Teknologiateollisuus ei kannata kategoristen tai kokonaan poissulkevien määrittelien käyttöä. Toisaalta erilaisten kieltojen ja rajoitusten määrittelyssä tulisi pitäytyä kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön ja viranomaismääräysten kohteena oleviin riskeihin, aineisiin ja arvoihin. Luonnoksessa on tältä osin vielä tarkennettavaa ja kehitettävää.

Strategiassa on kuvattu hyvin niukasti ja yleispiirteisesti strategian toteutusta ja seuranta. Siinä on lähinnä todettu, että "tämän strategian tavoitteiden toteuttamiseksi laaditut toimenpiteet kootaan yhteen toimintaohjelmaksi, jonka on määrä valmistua 2023." Teknologiateollisuus toivoo, että manittu toimintaohjelma valmistellaan yhdessä eri sidosryhmien kanssa.

Viimeistään toimintaohjelmassa tulee pureutua laajemmin tavoitteiden seurantaan tarvittavaan tietoon, menetelmiin ja mittareihin. Luonnon monimuotoisuuden seuranta kehittyi nopeasti erityisesti uusien teknologioiden myötä. Esimerkiksi paikkatiedon kytkeminen eri tuotantoalojen biodiversiteettivaikutusten elinkaariarviointiin on nousmassa yhdeksi keskeiseksi sovelluskohteeksi, missä esimerkiksi kaukokartoituksen avulla saatavat ekosysteemien kuntoa kuvaavat mittarit saadaan kestävästi päätöksenteon apuvälineiksi. Myös ekosysteemitilinpidon kehitys on vahvassa myötätuulussa sekä YK:n että EU:n agendalla, ja kaukokartoitus on keskeinen tapa tuottaa tietoa ekosysteemipalvelujen tilastoimiseksi.

Kansainvälisen luontopaneelin IPBESin tuottamat arviot biodiversiteetin ja ekosysteemipalveluiden tilasta keskittyvät pitkälti nykytilan kuvaamiseen. Systemisiä muutoksia koskevan päätöksenteon tueksi tarvittaisiinkin selkeästi laajempia, ekosysteemin tilaa kuvaavia malleja, joiden avulla voitaisiin laatia skenaarioita niiden mahdollisista kehityssuunnista tulevaisuudessa. Skenaarioiden avulla tulisi pystyä tuottamaan arvioita siitä, kuinka luonnon monimuotoisuuden, ekosysteemien sekä sosio-ekonomisten systeemien keskinäinen vuorovaikutus heijastuu kokonaisuuden kehittymiseen. Vasta tällaisten kytkeytyneiden mallien avulla voitaisiin todella arvioida ja asettaa politiikkatavoitteiden, kuten esimerkiksi kestävä kehityksen tavoitteiden edellyttämiä luonnon tilan ja sosio-ekonomisten mittareiden tavoitetasoja (Vihervaara et. al. 2019)¹.

¹Lähde: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/320468/Vihervaara-Kullberg-Hurskainen_Biodiversiteetin%20mittaaminen%20ja%20uudet%20menetelm%3%a4t_Futura2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kunnioittavasti

Teknolohiateollisuus ry

Helena Soimakallio
Johtaja

Pirita Lindell
Vastuullisuusjohtaja